

Lausunnon antaminen hankintalain muutosesityksestä

Kunnanhallitus 24.02.2025 § 39
1/02.00/2025

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta.

Tausta

Hallituksen hallitusohjelmassa on useita hankintalakiin liittyviä kirjauksia. Hallitusohjelman jaksossa 6.2 Reilumman kilpailun Suomi todetaan, että hallitus tavoittelee keskipitkällä aikavälillä julkisista hankinnoista merkittävää kustannussäästöä turvatakseen laadukkaat palvelut. Työryhmän toimesta on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta.

Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut. Hankintalakia uudistetaan muun muassa edistämällä markkinakartoitusta ja hankinnan huolellista valmistelua. Hallitusohjelman mukaisesti ehdotuksessa esitetään sidosyksiköiden käytön rajoittamista hankintojen toteuttamisessa asettamalla sidosyksikön omistukselle yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 %). Esityksellä pyritään lisäämään erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia julkisiin tarjouskilpailuihin sekä parannetaan hankintojen vastuullisuutta ja edistetään huoltovarmuuden ja turvallisuuden toteutumista myös sopimuskauden aikana. Ehdotuksella parannetaan myös hankintojen valvontaa.

Lait on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2026.

Lakiluonnokseen on mahdollisuus antaa lausuntoja 11.3.2025 mennessä. Lausunnot pyydetään antamaan palvelussa Lausuntopalvelu.fi.

Polvijärven kunta tuottaa palveluita sidosyksikköaseman kautta esim. ICT-palveluiden, palkanlaskennan, jätehuollon ja pesulapalveluiden osalta.

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon:

Polvijärven kunta toteaa, että hallituksen tulee

1. luopua 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimuksesta kuntien omistamista yhtiöistä
2. säätää lakiin mahdollisuus poiketa vähimmäisomistusta koskevasta 10 %:n vaatimuksesta
3. sallia kunnille riittävän pitkä siirtymäaika

Perustelut:

Esityksen toteutuessa kuntien lakisääteisten tehtävien asianmukainen hoitaminen vaarantuu, sillä lakimuutoksella rikottaisiin nykyiset kuntien yhteistyössä laatimat toimivat rakenteet. Nykytilanteessa maamme kunnat ovat yhdessä toimien saaneet järjestettyä mm. ICT-asiat ja niiden toimintavarmuuden ja tietosuojan, lain edellyttämällä tavalla. Nykyisin kuntien yhteistyönä toteutetut vähemmistöosuuden turvin tuotetut palvelut ovat vaarassa pirstoutua monen pienen toimijan kautta toteutettaviksi. Lakiesityksen toteutuminen vaikeuttaisi erityisesti pienten ja keskisuurten kuntien toimintaa sekä toimivaa kuntien yhteistyötä maakunnallisesti ja seudullisesti ja se ei liene lakiesityksen tavoitteena. Esimerkiksi ICT:n toimintavarmuuden ja tietosuojan hoitaminen laissa edellytetyllä tavalla vaatii erityisosaamista, johon ei ole mahdollisuuksia pienillä resursseilla eikä vähäisellä henkilöstöllä. Erinomaisesti asia on hoidettavissa nykytapaan kuntien yhteistyöllä.

Kuntien on tuotettava palveluita myös silloin, kun se ei ole yksityisen sektorin näkökulmasta kannattavaa. Markkinaehtoisten palveluntarjoajien saatavuus vaihtelee alueittain, ja kunnalla on monessa tapauksessa lakisääteinen velvoite järjestää palvelut myös tilanteissa, joissa markkinaehtoista palvelua ei ole saatavilla. Palvelutuotannon jakautuminen monen pienen toimijan kesken aiheuttaa ongelmia varautumisen ja huoltovarmuuden näkökulmasta.

Lakiesityksen toteutuminen kaventaisi kuntien itsehallintoa ja rajoittaisi kuntien mahdollisuutta päättää toimintojensa järjestämisestä. Esityksen suhdetta itsehallintoon ei ole arvioitu riittävästi.

Lakiesitykseen tulee sisällyttää mahdollisuus poiketa vähimmäisomistusvaatimuksesta.

Lakiesityksen mukaan lain on määrä tulla voimaan vuoden 2026 alusta. Mikäli lakiesitys hyväksytään, kunta katsoo, että lain voimaantultua siihen sisältyy usean vuoden pituinen siirtymäaika, jotta kunnat ehtivät järjestää palvelunsa uudelleen lain edellyttämällä tavalla.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.